

Kunstfag i uterommet

**Hvorfor skal barnehageansatte jobbe med gjenbruksmaterialer i
uterommet?**

Julie Therese Sylow

[Kandidatnummer: 8]

**Bacheloroppgave
[BHBAC3910-1]**

Trondheim, april, 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema	3
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Oppgavens oppbygning	4
2 Teori	4
2.1 Gjenbruk og gjenbruksmaterialer.....	4
2.1.1 Hva er gjenbruk?.....	4
2.1.2 Hvorfor gjenbruk?.....	5
2.1.3 Materialer	7
2.2 Uterommet.....	7
2.2.1 BARN & rom – 1000 spørsmål.....	8
2.2.2 Rommet som en «tredje pedagog».....	9
2.3 Reggio Emilia og ReMida.....	10
3 Metode.....	11
3.1 Hva er metode?	11
3.2 Begrunnelse av valg av metode	11
3.3 Intervju	12
3.4 Datainnsamling	13
3.5 Informantene	13
3.6 Gjennomføring av intervju.....	14
3.7 Analyse.....	14
3.8 Metodekritikk.....	15
3.9 Metodeetikk.....	16
4 Funn og drøfting	17
4.1 Tanker om gjenbruksmaterialer	18
4.1.1 Funn	18
4.1.2 Drøfting.....	19
4.2 Bruk av materialer i uterommet	19
4.2.1 Funn	19
4.2.2 Drøfting.....	21

4.3 Holdninger og tanker.....	23
4.3.1 Funn	23
4.3.2 Drøfting.....	23
5 Oppsummering og konklusjon	24
6 Avslutning.....	26
7 Referanselister.....	26
7.1 Litteraturliste:	26
7.2 Bildeliste:	27
8 Vedlegg.....	28
8.1 Samtykketekst	28
8.2 Intervjuguide	28

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

«Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51)

Dette sitatet er hentet fra rammeplanen, og passer bra inn her i begrunnelsen for valget mitt av tema til bacheloroppgaven. Da jeg skulle velge temaet for min bacheloroppgave, var det veldig viktig for meg at jeg valgte noe jeg synes er spennende å skrive om. Jeg ville skrive om noe som er både aktuelt, men også noe jeg ønsker meg mer kunnskap om. For å finne ut av hva jeg ville skrive om, begynte jeg å tenke tilbake på alt det vi har gått gjennom i løpet av min studietid ved Dronning Mauds Minne Høyskole. Det første jeg tenke på var kunstoff, mer spesifikt materialbruk. Noe av det jeg trivdes mest med var når vi var utendørs og jobbet med naturmaterialer. Her fikk vi kunnskap om hvordan man kan bruke naturmaterialer når man er i uteområde i barnehagen eller på tur. Toddlerdagen som også foregikk ute, var også arbeid jeg synes var givende. Vanligvis har toddlerdagen foregått inne, men fordi vi skulle gjennomføre den i en pandemi ble den flyttet til uterommet. Dette er jeg veldig glad for at vi fikk oppleve, da vi på den måten fikk jobbe med gjenbruk i uterommet. Uterommet har helt andre regler enn innerommet ofte har, mer plass og andre muligheter. Dette åpnet øyene mine for verdien av uterommet og at man kan ta med materialer ute. Arbeid der man kan bruke kroppen og holde på praktisk har alltid vært noe jeg trives med, og det var også hovedgrunnen til at jeg valgte en fordypning innen kunst og håndverk. Dette er også noe jeg vil ta med meg ut i barnehagen. Derfor ville jeg skrive om materialbruk, fordi det er spennende og jeg vil lære mer om det.

Etter mine perioder ute i praksis har jeg fått et inntrykk av at man ofte begrenser arbeidet med gjenbruksmaterialer til innerommet. I mine tre perioder i praksis har ingen av barnehagene jeg har vært i som har jobbet aktivt med gjenbruk i uterommet. Jeg lurer derfor på hvorfor det er slik. Dette har også vært et samlet inntrykk når jeg snakket med medstudenter og lærere om dette. Derfor ville jeg finne ut om det inntrykket stemmer, og om hvorfor man skal jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet som en barnehageansatt.

1.2 Problemstilling

Jeg har forandret mye på problemstillingen min i løpet av bachelorperioden. Jeg ville finne ut hvordan barnehageansatte kunne jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet. Men etter å ha snakket med informantene mine, følte jeg at det passet bedre at jeg endret den til slik det er nå. Oppgaven endte opp med å bli mer vinklet inn på grunner til hvorfor man burde jobbe med gjenbruksmaterialene, framfor hvordan.

Derfor er oppgavens problemstilling er følgende:

«Hvorfor skal barnehageansatte jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet?»

1.3 Oppgavens oppbygning

Denne oppgaven er delt opp i flere kapittel. Jeg skal først legge fram teorien jeg knytter opp imot tema og problemstillingen. I teoridelen skal jeg gå dypere innpå gjenbruk og gjenbruksmaterialer, uterommet, Reggio Emilia og ReMida. Jeg vil etter dette gå inn på metoden jeg har brukt, og hvordan jeg har funnet ut hvilken metode jeg ville bruke. Jeg skriver om metodekritikken og etikken jeg har hensynene jeg har tatt i løpet av datainnsamlingen. Jeg avslutter oppgaven med å se nærmere på analysen av funnene mine, og drøfting. Funn og drøfting blir oppsummert og jeg tar en konklusjon, før jeg avslutter oppgaven med noen siste ord og tanker fra meg.

2 Teori

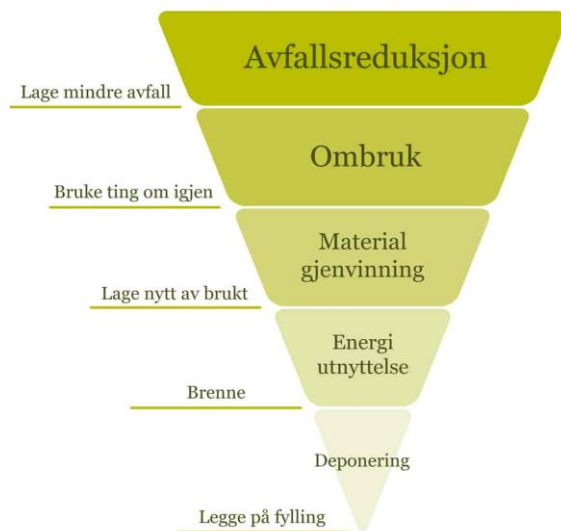
I dette kapittelet vil jeg gå nærmere inn på teori som er relevant for temaet og problemstillingen i denne bacheloroppgaven: Hovedtemaene jeg kommer til å presentere er gjenbruk og gjenbruksmaterialer, uterommet og Reggio Emilia og ReMida.

2.1 Gjenbruk og gjenbruksmaterialer

2.1.1 Hva er gjenbruk?

Barnehager har innarbeidet seg gode rutiner med bruk av gjenbruksmaterialer. Men hva er det egentlig som er gjenbruksmaterialer? Noen definerer det som et billigere materiale som man kan bruke som erstatning for dyrere materialer. Gjenbruksmaterialer kan av noen også defineres som søppel, noen man kaster fordi man ikke trenger det mer (Moe, 2018, s. 171) Avfallspyramiden er en modell som viser hvordan man kan jobbe med å begrense avfall. Det er en pyramiden som er snudd på hodet som viser de ulike måtene man kan forsøke å begrense av fall på. Den andre steget på pyramiden er ombruk, eller å bruke ting om igjen.

Gjenbruk er en nyttig strategi for å kunne begrense mengden med avfall. Gjenbruk er å bruke ting om igjen, som det samme eller kanskje med en helt ny mening. Man bruker det man har eller det som allerede finnes. Man kan arve klær, man kan kjøpe brukt, redesign og mye mer. Muligheten er mange. Når man bruker det man har i stede for å kaste, det er da man jobber med gjenbruk (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 20-24)

Figur 1. «Avfallshierket», 2022, av LOOP - Stiftelsen for Kildesortering og Gjenvinning, (<https://snl.no/avfallshierarki>)

2.1.2 Hvorfor gjenbruk?

Som tidligere nevnt så er gjenbruk en av metodene som finnes for å minske avfall. Vi lever i et «kjøp og kast»-samfunn hvor vi i stede for å fikser det vi ødelegger, kjøper oss nytt og kaster det vi ikke lenger bruker. Det er en forbrukerkultur. Du kan kanskje kjenne deg igjen i at om det går hull på sykkelslangen, så er det enklere å kjøpe en ny i stede for å lappe den gamle. Vi belaster jordkloden vår med tanke på ressursbruk og forurensing er enorm, og det trenges store endringer i forbruk og holdninger for at vi skal kunne nærme oss en bærekraftig utvikling med tanke på miljø (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 18) Sosialantropologen Mary Douglas har gitt oss to begreper knyttet til forbruket vårt, «*a matter in place*» og «*a matter out of place*» (Douglas, 2014, i Bråten og Kvalbein, s. 19) Hvis vi velger å bruke disse begrepene kan vi si at det man vanligvis definerer som søppel, egentlig er ting som er på feil plass. Det du kanskje ikke trenger og ikke vil beholde, kan ha en verdi for noen andre. Det du ikke trenger akkurat nå, kan ha sitt sted og tid senere (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 19) I rammeplanen står det at «*bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får*

dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10) Gjenbruk er en metode man kan jobbe med sammen med barna, slik at vi sammen jobber med holdninger knyttet til jordens beste, som også er barnas beste.

Jeg nevnte tidligere at det er mange muligheter når det kommer til gjenbruk. Å være i skapende prosesser med gjenbruksmaterialer bidrar til at barn kan bli kjent med andre typer materialer og produkter (Moe, 2018, s. 171) Waterhouse skriver at gjenbruksmaterialer er kreativitetsfremmende materialer (Waterhouse, 2018, s. 86) Mange av de materialene man definerer som gjenbruksmaterialer blir knyttet til sin tidligere funksjon i en annen kontekst. Waterhouse bruker eksempelet med en hermetikkboks, at den ses på som en hermetikkboks før man betrakter den i nye lys. Den tas ut av dens opprinnelige form, og får en ny mening. Den kan ha samme funksjon som tidligere, men være gjennom en forandringsprosess eller man kan dekonstruere den og løsrive den helt fra sin opprinnelige funksjon. Da ser man på boksen som et materiell (Waterhouse, 2018, s. 86) Gjenbruksmaterialene har mange muligheter, og kan derfor defineres som kreativitetsfremmende, for utfordringen ligger forandringen. Gjenbruksmaterialene er undefinerbare, og mulighetene disse materialene har kan kun stoppes av fantasien. Det står i rammeplanen at *gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51) Gjenbruksmaterialene som er undefinerbare gir muligheter for at barna kan uttrykke seg på en annen måte enn det de kan med materialer som har låst form. Barnehagene i dag preges av lekematerial som har en låst form. Udefinerbare- eller innovative materialer legger til rette for at barna kan bruke fantasien sin og utfolde seg estetisk (Waterhouse, 2018, s. 86)

At man benytter seg av gjenbruksmaterialer så blir det ofte begrunnet med at det er gratis eller veldig rimelige. Da det selvfølgelig er en bra bieffekt, så burde ikke det være grunnen til at man benytter seg av disse typene materialer. Rammeplanen sier at gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51) Man skal benytte seg av gjenbruksmaterialer fordi det er kvalitetsmaterialer. Det skal være materialer man bruker fordi de kan styrke kreative og kunstneriske kompetanse. Disse materialene skal brukes fordi de bidrar til barna sine skapende prosesser. Å transformere gjenbruksmaterialer er noe man må øve seg på, utforske og eksperimentere med. Å jobbe med gjenbruksmaterialer skal hjelpe barna med å være kreative og å bruke fantasien. Dette gir også

barna i samspill med barnehagens personalet, til å utvide forståelsen for forbruk, miljø og natur (Waterhouse, 2018, s. 87)

2.1.3 Materialer

Materialer er grunnleggende for alt av virksomhet knyttet til kunst- og håndverksfaget. Materialene er sentralt i skapende prosesser, og ender opp som resultat/produkt ved prosesslutt. Tradisjonelle materialer bruk i barnehagen er blant annet papp, papir, leire, tre og tekstil. Barnehagene har også i økende grad tatt i bruk gjenbruksmaterialer og naturmaterialer. Men hva er egentlig et materiale? Alt vi omgir oss med består av materialer av ulike slag, derfor er det viktig å definere hva vi legger i begrepet, med tanke på barnas hverdag i barnehagen (Moe, 2018, s. 161) Barnas møter med ulike materialer er med på å utvikle deres sansestimulering og sanseerfaring. Barna samler på de sanselige erfaringene de får i møte med å utforske og eksperimentere med ulike materialer. De skaper seg en bank hvor de samler opp sine nye erfaringer, jo flere de får jo rikere blir banken. Det at barn hele tiden får møte materialer, bidrar til å utvikle barnets sanseapparat. Man skaffer seg ulike erfaringer med de samme materialene, når de kan endre form. Vann er et godt eksempel på dette fordi vannet kan endre form og temperatur. John Dewey utdyper at gamle erfaringer kan byttes ut med nye ettersom man utforsker og opplever (2018, i Moe, s. 162) Alle har ulike oppfatninger av samme materialer, fordi man har ulike erfaringer med dem. De ulike måtene et menneske bruker sansene sine på er påvirket av de kontekstuelle og sosiokulturelle forholdene. Sansene er vår forbindelse til verden rundt oss og hvordan vi oppfatter den (Moe, 2018, s. 162)

2.2 Uterommet

I rammeplanen står det at *gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51) Jeg nevnte i innledningen at jeg hadde et inntrykk av at arbeid med material ofte blir begrenset til innerommet. Men det står i rammeplanen at barna skal få jobbe med skapende virksomhet også utendørs. Å jobbe med kunstfagene utendørs, gir andre muligheter enn det man finner inne. Når man flytter seg til uterommet har man mer plass disponibelt, som betyr at man kan jobbe i større format. Man kan jobbe med kunstprosjekter over lengre tid, fordi man ikke nødvendigvis trenger å flytte bort materialene man jobber med (Moe, 2018, s. 184) Barnehager i dag preges av fine og permanente lekeapparater. Slike lekeapparater kan fort bli kjedelig for barna i lengden. Faste rom og lekeapparater kan legge demper på barnas trang til

utforskning og fantasi. Jeg vet av erfaring at det legges mye tanker inn i barnehagens innerom (Moe, 2018, s. 184) Man gjør endringer i utforming og innhold ut ifra barna sine impulser, men jeg har kun opplevd en barnehage som jobber på samme måte med uterommet. Det er mange faktorer som spiller inn i hvordan barna opplever og bruker barnehagens uterom.

Utformingen av barnehagens utforming burde tilpasses alle barns ulike forutsetninger og behov. Uterommet er stort og har variasjonsmuligheter, som burde være et godt utgangspunkt for at barnehageansatte skulle kunne legge til rette for utfordring og medvirkning (Moe, 2018, s. 184) Et uterom med variasjon er med på å stimulere barnas utforskertrang og fantasi.

Områder som er i stadig endring, gir barna bedre tilgang til materialer, bakrom og lekearenaer. Desto flere muligheter og materialer uterom tilbyr et barn, desto bedre er dette for barna sin kreative utvikling (Moe, 2018, s. 85) Et uteområde som inviterer barna til bruk, og som inspirerer burde være det man jobber for i barnehagene.

Når jeg skriver om uterommet i denne teksten, så gjelder det mer enn kun barnehagens uterom og uteområde. Barnehager er ofte på tur i nærområde. Disse områdene er også sentrale deler av barna sine oppvekstmiljø, hvor barna leker, lærer og dannes. I barnehagens uterom er det ofte mange barn om gangen, krig om leker og områder og hvor de eldste kommer sterkest ut. Når barna er ute på tur borte fra barnehagens velkjente uterom, møter barna en uoppdaget verden hvor de kan utforske og samle nye erfaringer. Dette gir nye muligheter for variert lek. Barna tilnærmer og tolker de nye omgivelsene, som gir hver enkelt nye muligheter (Gibson, 1979) Wolf skriver at naturen kan være en impuls som er en motiverende kraft for leken (2014) Impulsene i naturen vil være ulik fra de impulsene som møter dem i barnehagens uterom. Dette kan bidra til at leken påvirkes på en annen måte, og at den vil arte seg annerledes. Når man er ute på tur med barnehagen er det vanlig at barna samler sammen egne naturmaterialer, som man kan ta med tilbake til barnehagen. Mange barnehager benytter seg av nærmiljøet sitt. Barnehager har ofte egne «oaser», eller områder som de bruker til skapende sammenhenger. Her kan man jobbe med naturmaterialer som allerede finnes ved område, og det er mulig å bringe med andre materialer som barna kan utforske i andre miljøer (Moe, 2018, s. 191)

2.2.1 BARN & rom – 1000 spørsmål

I Trondheim kommune har de ett nettverksbasert kompetanseutviklingsprosjekt kalt «BARN & rom – 1000 spørsmål». Dette prosjektet hadde et mål om å skape et mer stimulerende lærings- og lekmiljø i barnehagen. Det var også et mål å heve barnehagenes personale sin

kompetanse om betydningen det fysiske miljøet har for det pedagogiske arbeidet. Prosjektet skulle gi mer bevissthet rundt valget av leker og materialer. For å kunne skape gode refleksjoner om fysisk miljø, hadde prosjektet også som mål å skape et felles språk. Både nye og gamle barnehager har deltatt i prosjektet. I 2006 ble full barnehagedekning realisert i Trondheim, etter politisk vilje ville satse på barnehagesektoren. På grunn av dette ble det bygd barnehager som aldri før. I dag så går 94 prosent av ett til femåringer i barnehagene i Trondheim.

Med dette i bakhodet, hvordan skal man skape en barnehage der alle barna skal få mulighet til å medvirkende, nysgjerrige og utforskende sammen med andre barn? Her har mange barnehageeiere, styrere og ansatte drøftet mange spørsmål omkring dette. Dette førte til starten på utviklingsprosjektet «BARN & Rom – 1000 spørsmål» Prosjektet startet opp i 2008 men skulle avsluttes i 2010. Prosjektet ble videreført. Funksjons- og arealprogrammet for barnehager i Trondheim (TK og SINTEF, 2005) sier at barnehagens lokaler stadig må utvikles i tråd med barnehagens innhold og tilbud, synet på barn og læring og samfunnsutviklingen generelt. Barnehagens fysiske miljø blir sett på som en ressurs for å fremme pedagogikk. Barneperspektivet og ansattes arbeidsforhold er sentralt i utforming av planløsning, rom og innredning.

I planprosessene viste det seg at det ikke var enkelt for pedagogene å sette ord på sine pedagogiske ideer. Fokus havnet på praktiske løsninger – personalrom, kontor, kjøkken og garderobe. Dersom arkitekter og prosjektutviklere skal forme gode bygg, er de avhengige av at pedagogene kan bringe inn barneperspektivet og hvilke pedagogiske aktiviteter ulike rom skal stimulere til. Pedagogikken må være en vesentlig premissleverandør (Eggesbø, 2012, s. 250-251)

2.2.2 Rommet som en «tredje pedagog»

Rommet som den «tredje pedagog» er basert på Reggio Emilia-pedagogikken, med vektleggingen på den estetiske virksomheten. Rommet skal inspirere til lek, læring og skapende aktivitet. Leker, verktøy, utstyr og materialer skal være tilgjengelig for barna, og de skal vite hvor de kan finne det de vil benytte seg av. Jeg har erfaringer med barnehager hvor de rydder bort leker og utstyr og kun tar det fram om det er for eksempelel voksen til stede. Dette ser jeg på som en svakhet, hvor barna ikke ses på som kompetente nok til å kunne velge selv. Rommene som fungerer som en «tredje pedagog» kan barna hjelpe seg selv, og rommet blir selvinstruerende (Moe, 2018, s. 181)

2.3 Reggio Emilia og ReMida

Jeg nevnte kort Reggio Emilia-pedagogikken når jeg skrev om rommet som en «tredje pedagog». Nå skal jeg gå nærmere inn på hva denne pedagogikken er. Reggio Emilia-pedagogikken har blitt et eget begrep og har fått forgreningen over hele verden. Grunnleggende i denne pedagogikken er at barna blir sett på som skapende og kompetente individ, som danner sin egen forståelse (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 207) De ønsket seg en barnehage hvor alle barn ble og fikk utforske verden. De ønsket seg en barnehage hvor medbestemmelse, solidaritet og demokratisk danning skulle være grunnsteinene for hvordan man forholdte seg til barna (Frisch, 2018, s. 44) Gjennom denne pedagogikken tar man i stor grad utgangspunkt i barna sine ideer og tanker. Sammen med nysgjerrige voksne utvikler man tverrfaglige prosjekter, som har som særtrekk å utfolde seg over lengre tid. Kunstfagene tar en sentral rolle, som speiles av en leken holdning og stor rikdom på fantasien (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 207) Reggio Emilia-pedagogikken er i stadig utvikling, på lik linje med menneskene og samfunnet. Det som er konstant i pedagogikken er fokuset på nysgjerrighet, deltakelse og utforskning. Det som endres er arbeidsmetoder, og organiseringen tilpasses deltakerne, sted og tiden. Reggio Emilia-pedagogikken er interessant for alle som jobber med kunsthøgskole, fordi man lykkes godt med å integrere kunstfagene sine særegne tilnærming i tverrfaglig arbeid, slik at grensene mellom dem viskes ut (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 208)

I arbeidet med oppvinning og gjenbruk er det en virksomhet som stikker seg frem. Re Mida er italiensk og betyr «kong Midas». RE er også forkortelsen for Reggio Emilia. Dette ordspillet sier mye om hvordan ReMida fungerer som virksomhet. Kong Midas var en kong som hadde egenskapen å gjøre om alt han tok i til gull. Med denne tankegangen vil ReMida videreføre denne tankegangen over til avfall og gjenbruksmaterialer (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 208) Ved ReMida-senteret tilbys det et mangfold av ulike materialer som er samlet inn fra den lokale industrien i Trondheim. Deres oppgave er å synliggjøre estetikken og potensiale materialene har til bruk i kreative leke og læreprosesser. ReMida er inspirert av Reggio Emilia-pedagogikkens filosofi. ReMida vil tilrettelegge for de utforskende og sanselige miljøene i barnehager (ReMida Trondheim, udatert) Kreativ utfoldelse er sentralt i ReMida. ReMida vil bidra til å skape nye tankemønstre, for å dra med seg barn, voksne, institusjoner og samfunnet (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 209)

3 Metode

I dette kapitlet vil jeg gå nærmere inn på metode og hvilke forskningsmetoder det er mulig å benytte seg av. Jeg kommer også til å nærmere inn på hvilken metode jeg selv har valgt og hvordan forskningsprosessen har foregått, og hvilke tanker jeg har gjort meg i for/etterkant av prosessen.

3.1 Hva er metode?

Metode, som kommer fra det greske «methodos», betyr å følge en bestemt vei for å kom til et mål (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2021, s. 25) Metode er teknikker eller fremgangsmåter man benytter seg av, når man prøver å finne svar på forsknings spørsmål. Det handler da i hovedtrekk om at man først skal samle inne data, før man deretter analyserer og tolker dataen man har funnet (Bergland og Jæger, 2014, s. 66)

Selv om det finnes flere forskjellige metoder, så sier man at det i hovedsak er to hovedtyper. Dette er kvalitativ og kvantitativ metode. Forskjellen på disse to metodene er måten dataen registreres, og så analyseres på (Bergland og Jæger, 2014, s. 66)

I **kvalitative metoder** går man mer i dybden, og man vektlegger mer betydningen av dataen som man samler inn. Når man bruker kvalitative metoder kan man få innsikt i menneskers tanker gjennom dialog/samtaler, eller man kan se det gjennom handling (Bergland og Jæger, 2014, s. 66) Eksempler på ulike metoder innenfor det kvalitative er intervju eller observasjon.

I **kvantitative metoder** vektlegger man tall og mengde. Her undersøker man uten at man har direkte kontakt med medmennesker, og det samles ofte inn data fra større mengder folk. Når man presenterer data man har samlet inn gjennom kvantitative metoder, gjør man det gjerne gjennom diagrammer eller statistikk (Bergland og Jæger, 2014, s. 67) Et eksempel på en kvantitativ metode er en lage en spørreundersøkelse med faste spørsmål og svaralternativ.

3.2 Begrunnelse av valg av metode

For å velge hvilken metode man vil benytte seg av, gjelder det å finne ut hvilken metode som egner seg best for ditt behov og dine spørsmål. Kvalitativ metode innebærer at man fremhever prosesser og mening som ikke kan måles i kvantitet eller frekvens. Dataene som analyseres kommer til uttrykk i form av tekst. I motsetning til kvantitative studier, kan kvalitative studier ofte gi mye kunnskap om få enheter, altså mer utdypende kunnskap om enkelte (Thagaard, 2018, s. 13) Jeg ville finne ut hvordan ansatte i barnehagen kunne jobbe med gjenbruksmaterialer utendørs. Derfor ville jeg snakke med ansatte i barnehager for å finne ut

hvilke grep de tar med tanke på å jobbe med materialer utendørs. Da med det hensiktsmessig for meg å bruke kvalitativ metode, mer spesifikt intervju.

3.3 Intervju

Kvalitativ forskning baserer seg på ulike innsamlingsmetoder (Bergsland og Jæger, 2014, s. 67) Jeg valgte å gjennomføre intervju. Intervju ga meg muligheten til å snakke med informanter som hadde kunnskap om materialbruk. For meg så er det mye verdi i erfaringer og tanker fra ansatte i barnehage, og dette får jeg brukt som en ressurs gjennom intervju. Jeg valgte å holde to intervju, med to informanter. Gjennom dialogen jeg hadde med informantene, fikk jeg mye gode tanker fra deres eget arbeid med gjenbruksmaterier i uterommet. Jeg var veldig heldig som fikk muligheten til å gjennomføre de to intervjuene fysisk i barnehagen. På grunn av pandemien som har preget hele landet i en lengre periode, var jeg forberedt på at det var mulighet for å gjennomføre intervju over telefon eller video. Dette slapp jeg, noen jeg er veldig glad for. Jeg fikk ha intervju med informantene til stede, slik at jeg fikk sett dem. Jeg var bevisst på at jeg ville skape god kontakt mellom meg informantene mine. For å kunne skape god kontakt med en informant, må jeg som intervjuer vise interesse og lytte til hva informanten sier. Intervjuer, altså meg må ha forståelse og respekt for hva informanten forteller meg, å være bevisst på hva jeg vil vite (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 102)

Bergsland og Jæger skriver at det er tilstrekkelig med mellom to til fem informanter, og det er jeg glad jeg fikk muligheten til (2014, s. 71) Dette passer til min problemstilling, da jeg ville finne ut hvordan ansatte i barnehagen kan jobbe med materiell i uterommet. Problemstillingen min var mer generell, slik at det var mer verdifullt for min oppgave å kunne få høre hvilke tanker flere ansatte i barnehager jobber med det temaet. Jeg hadde i utgangspunktet vanskeligheter med å skaffe informanter som ville stille til intervju, men heldigvis ordnet det seg for meg til slutt.

I forkant av intervjuene utarbeidet jeg en intervjuguide. En intervjuguide inneholder emnene du vil ta opp i løpet av intervjuet. Intervjuguiden utformes ut ifra problemstillingen, og det du vil finne ut. En intervjuguide kan være veldig nøyaktig planlagt med tydelige og bestemte spørsmål, eller den kan være grovere utført (Bergsland og Jæger, 2014, s. 71) Min intervjuguide er en kombinasjon av disse. Jeg har noen spørsmål som er konkrete, også har jeg noen som er mer åpne. Dette gjorde jeg fordi det kom veldig ann på hvilke svar jeg fikk på de

tidligste spørsmålene, og dette kunne påvirke svarene underveis i intervjuet. Den er semistrukturert, som jeg kommer mer inn på i 3.4 om datainnsamlingen.

3.4 Datainnsamling

Når jeg skulle planlegge datainnsamlingen i forkant av intervju, startet jeg første med å utforme spørsmål som jeg ville ha svar på. Disse spørsmålene tok utgangspunkt i problemstillingen min, og jeg jobbet en del med dem slik at jeg skulle få svar på det jeg ville. Etter at jeg hadde utarbeidet denne intervjuguiden, begynte jeg å kontakte informanter. Jeg sendte ut intervjuguiden til de jeg avtalte intervju med, slik at de hadde muligheten til å forberede seg. Da vi gjennomførte intervjuet foregikk det som et semistrukturert intervju. Dette betyr at intervjuet ble en samtale mellom meg som forsker og informanten. Det var jeg som styrte samtalen, og spørsmålene jeg hadde jobbet med var åpne. Jeg jobbet lenge med spørsmålene, og jeg hadde fokus på at de skulle være åpne slik at jeg fikk utfyllende svar. Jeg ville ikke ha lukkede spørsmål som ikke legger til rette for at informanten skal kunne reflektere over sine egne erfaringer med arbeidet sitt (Bergsland og Jæger, 2014, s. 71-72) Jeg har gjort meg erfaringer fra tidligere intervjuer i praksisperioder, hvor spørsmålene ikke har vært utarbeidet godt nok. Dette er en erfaringer jeg ville benytte til min fordel, slik at jeg kunne skape en god dialog med informant uten lukkede spørsmål. Alt av datainnsamling er nødt til å dokumenteres. Dataene jeg samler inn er kvalitative, og kvalitative data dokumenteres i form av tekst, lyd og/eller bilder (Johannessen et al., 2021, s. 29) Jeg dokumenterte med tekst, da jeg skrev underveis i intervjuet.

3.5 Informantene

Når jeg skulle velge meg ut informanter, så var det viktig for meg å kunne snakke med ansatte i barnehage. Jeg ville helst gjennomføre intervju med ansatte som hadde et engasjement innenfor gjenbruk. Derfor sendte jeg tidlig ut e-post hvor jeg ville komme i kontakt med ansatte i barnehager som brant for gjenbruk. Det jeg fikk erfare etter at jeg sendte ut e-poster, var at det ikke var så lett å få svar fra barnehagene. Jeg sendte ut nærmere 30 e-poster, og fikk kun et svar. Heldigvis fikk jeg god hjelp av mine veiledere og medstudenter, som hjalp meg med å finne gjenbruks-interesserte informanter. Jeg fikk til slutt planlagt to intervjuer med ansatte fra ulike barnehager. De to hadde ulik utdanningsbakgrunn. En pedagogisk leder og barne- og omsorgsarbeider med kurs i utefag. Grunnen til at jeg ville snakke med informanter som hadde ulik utdanningsbakgrunn, var fordi jeg ville undersøke om man hadde ulike tanker basert på hvilken utdanning man har. Av erfaring har jeg lagt merke til at det ofte er andre enn

barnehagelærere eller pedagogiske ledere som har stor interesse for kunstfagene i barnehagen. Jeg merker selv at det er de ansatte med interesse for faget som ofte jobber mye med det i barnehagen. Intervjuene ble holdt på lukkede rom alene sammen med hver informant.

3.6 Gjennomføring av intervju

Jeg har nevnt tidligere at jeg sendte ut e-poster for å forsøke å komme i kontakt med informanter. Jeg sendte e-poster til styрere eller enhetsledere i barnehagene, slik at de kunne videreføre meg videre til passende informanter, e-posten ligger under kapittelet med vedlegg. I e-posten jeg sendte ut, beskrev jeg litt hva temaet for intervjuet kom til å være og hvor lang tid jeg antok intervjuet ville ta. Jeg informerte også om at jeg kom alene, og at jeg ikke kom til å gjennomføre opptak under intervjuet. Jeg avtalte intervjuene på forhånd ved å sende e-post til informantene jeg fikk tak i. Da avtalte vi tidspunkt som passet for dem. Etter at jeg fikk bekreftet at informantene ville stille til intervju, sendte jeg dem intervjuguiden jeg hadde ferdigstilt på forhånd. Jeg informerte også om at de hadde muligheten til å trekke seg og at alt jeg samlet inn kom til å bli anonymisert. Dette gjentok jeg flere ganger på e-post og ved første møte, slik at jeg var sikker på at de viste hva omfanget av intervjuet var. Informanten har rett på selvbestemmelse, som betyr at informanten har rett til å bestemme over sin egen deltakelse i forskningsprosjektet. Vedkommende har rett til å trekke seg underveis i forskningsprosjektet, uten at vedkommende uten at det skal ytes noe form for negative konsekvenser (Johannessen et al., 2021, s. 85)

Jeg gjennomførte begge intervjuene på lik måte. Intervjuene tok utgangspunkt i intervjuguiden, og jeg stilte spørsmålene deretter. Hvis det var noe som jeg oppfattet som uklart, stoppet jeg informanten for å spørre om jeg forsto det rett. Jeg noterte svarene deres underveis på min datamaskin. Etter hvert endte intervju spurte jeg de to informantene om det var greit om jeg tok kontakt i ettertid om det skulle være noe uklart. Dette var helt i orden for dem, noe jeg satt veldig stor pris på.

3.7 Analyse

Data som er blitt samlet inn, må analyseres for så å tolkes. Når man skal analysere kvalitative data består det av å bearbeide teksten (Johannessen et al., 2021, s. 29) Etter at jeg var ferdig med intervjuene, begynte jeg å analysere og tolke funnene mine. Jeg startet første med å skrive om funnene mine, slik at de var forståelige å lese. Jeg noterte underveis i intervjuet, og det medførte at det ble skrivefeil og dialekt inne i notatene mine. Etter at dette var gjort satte jeg meg ned med de to intervjuene. Fordi jeg hadde gjennomført to intervju, valgte jeg å

kategorisere funnene ut ifra ulike tema. Jeg så etter likheter og ulikheter mellom intervjuene og sammenlignet dem. Jeg satte opp funnene som var relevant til problemstillingen og teori. Dette arbeidet gjorde det enklere for meg å jobbe videre med funn og drøftingen. Jeg gjorde dataen mer strukturert. Det jeg la mest merke til etter analysen var at det var en del forskjellige svar ut ifra hvem jeg spurte knyttet til problemstilling. Fra barnehagelæreren fikk jeg mer svar på hvorfor man bruke jobbe med gjenbruksmateriell generelt, mens av barne- og omsorgsarbeideren kom med konkrete eksempler på hvordan man kan jobbe med gjenbruksmateriell utendørs. På den måten merket jeg at jeg fikk fylt ut problemstillingen på en annen måte enn forventet, hvor jeg både fikk teoretisk grunnlag for hvorfor man burde bruke gjenbruksmateriell, og hvordan man kan jobbe med dem ute.

3.8 Metodekritikk

Når man jobber med ulike forskningsmetoder, er det viktig å huske at ingen forskningsmetoder er frie for feil. Dette betyr at man må være kritisk og reflekterende over den metoden og innsamlingsmetoden man har valgt, slik at man kan skape arbeid av høy kvalitet (Bergsland og Jæger, 2014, s. 80) Som tidligere nevnt valgte jeg å benytte meg av kvalitativ metode, fordi det var den metoden jeg fant mest passende med tanke på min problemstilling. Jeg gjennomførte to intervju, med to informanter. Her kan man være kritisk til validiteten av dataene jeg samlet inn ved disse intervjuene. Validitet handler om hvor godt de aktuelle dataene representerer det jeg undersøker (Bergsland og Jæger, 2014, s. 80) Jeg har to informanter som alle har tilhørighet i to ulike barnehager. Dette betyr at jeg har to ulike beskrivelser på hvordan de jobber med gjenbruksmateriell i disse barnehagene. Jeg har jo planlagt to intervju slik at jeg skulle få mer enn et synspunkt på måten man jobber med gjenbruksmaterielle, men det finnes jo veldig mange barnehager jeg da ikke har fått noen synspunkter fra. Det finnes kanskje andre barnehager som har andre måter å jobbe med materialbruk på, med det kan jeg ikke vite for sikkert. Jeg har derimot to intervju hvor jeg har fått samlet gode og relevante tanker.

Når man holder intervjuer, er det flere punkter man burde tenke på. Jeg valgte jo å gjennomføre intervjuene alene, uten noen form for opptak. Grunnen til dette var at jeg ikke ville stresse informantene med opptaksutstyr, og ville heller holde fokus på å ha en dialog med dem. Det som var en utfordring da var at jeg satt og noterte underveis mens informantene snakket. Jeg var stresset for at jeg ikke skulle få med meg alt når informanten svarte på spørsmålene, men det løste seg vet at jeg spurte om de kunne gjenta hvis det var noe jeg ikke helt fikk med meg. En annen utfordring jeg var forberedt på å møte var at informantene kunne

tolke spørsmålet på en annen måte en det jeg mente. Dette skjedde noen ganger i løpet av alle intervjuene, men det løste seg ved at jeg stilte oppfølgingsspørsmål.

Når man holder intervju, så handler det om at man får en mer grundig forståelse for det man lurer på. Her hadde jeg fysiske intervjuer, hvor jeg og informant satt alene sammen på et rom. Jeg vurderte tidlig i prosessen med bacheloroppgaven, om jeg skulle ha med meg en referent som kunne notere underveis i intervjuene. Dette vurderte jeg fordi jeg ville ha mulighet til å være helt til stede og kunne holde fokus på informanten. Jeg valgte til slutt å droppe å ha med en referent, fordi jeg ville være sikker på at dataen ble samlet inn på en måte som jeg selv ville kunne forstå. Jeg ville også være sikker på at notatene var notert ut ifra den forståelsen jeg hadde fått for det informantene svarte. Her kan man være kritisk til at jeg tolker materialet ut ifra mine syn og holdninger knyttet til problemstillingen, men min endelige vurdering ble at jeg heller kunne være kritisk til dette i ettertid.

3.9 Metodeetikk

Som forsker har man et etisk ansvar når man jobber med innsamling av data. Dette ansvaret kan knyttes opp mot tre hovedprinsipper. **Informert samtykke** handler om at informanten skal informeres om hva forskningsprosjektet handler, og om at de er frivillig og at man kan trekke seg når som helst (Bergsland og Jæger, 2014, s. 83) Dette noterte jeg i den første e-posten jeg sendte ut, det var inkludert i forordene til intervjuguiden de fikk tilsendt i forkant av intervjuet og jeg informerte om det rett før intervjuet en siste gang muntlig. Jeg fikk bekreftelse på samtykke gjennom mail, og det var derfra videre kommunikasjon om intervjuet fortsatte.

Konfidensialitet medfører at informanten skal anonymiseres, ingen personlige data som kan kobles tilbake til informanten skal være en del av den skriftlige oppgaven (Bergsland og Jæger, 2014, s. 85) Jeg benytter meg ikke av noe informasjon som kan spores tilbake til informantene, kun deres erfaringer og tanker. Jeg henviser til informantene, som «informanter» for å kunne skule deres identitet.

Konsekvenser burde vurderes med tanke på den eventuelle skaden som kan påføres informantene (Bergsland og Jæger, 2014, s. 85) Jeg som forsker må ta hensyn til eventuelle konsekvenser jeg kan utsette informanten for om jeg bryter med det etiske ansvaret jeg har. Jeg har vært nøye med å ikke dele navnet eller barnehage med noen andre, dette er informasjon jeg har holdt for meg selv. Når jeg er ferdig med oppgaven, vil jeg slette alt av notater knyttet til datainnsamlingen. Dette har jeg også informert begge informantene om.

Noe som var veldig viktig for meg som forsker med tanke på etiske hensyn, var å være ydmyk ovenfor mine informanter. Å være ydmyk er en god kvalitet når du skal være forsker og jobbe med andre menneskers praksis. Informantene mine hadde stilt opp til intervju, og var villige til å dele tanker og erfaringer fra egen praksis. Her handler det om at man skal vise interesse og lytte til informanten (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 102) Dette var en sårbar situasjon for dem, derfor ville jeg være bevisst på min stilling i situasjonen. Jeg skulle ikke intervju dem for å kritisere dem og deres praksis, men for å få svar på min problemstilling. Dette har jeg snakket og reflektert om i tidligere praksisperioder også, hvordan man stiller seg til andre mennesker i slike situasjoner. Dette følte jeg også jeg mestret, fordi jeg hadde et så tydelig fokus på det.

4 Funn og drøfting

«Hvorfor skal barnehageansatte jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet?»

Jeg nevnte i innledningen at jeg har fått et inntrykk av at gjenbruksmaterialer benyttes mer innendørs enn utendørs. Dette var noe jeg ville finne ut om stemte, og jeg ville finne ut om hvordan ansatte i barnehager kan jobbe med gjenbruksmaterialer utendørs. Jeg har tidligere gjort rede for de sentrale temaene knyttet til problemstillingen som var gjenbruk, gjenbruksmaterialer, uterommet og Reggio Emilia- pedagogikken. I dette kapittelet vil jeg legge fram de funnene jeg har gjort gjennom intervjuene, og drøfte dem.

Jeg har valgt å drøfte funnene opp imot spørsmålene som ble lagt frem for informantene før intervjuet. Underveis i framleggingen av funn vil jeg drøfte dem opp imot teorien jeg tidligere har lagt frem. Jeg har intervjuet to informanter, og jeg vil også underveis legge frem deres responser hver for seg, og sammenligne dem. Jeg har delt opp kapittelet i delkapittel basert på det jeg syntes var passende. Hovedfokus mitt gjennom intervjuene var å finne ut hvordan de ulike barnehagene jobbet med gjenbruk, om de gjorde det utendørs, og deres tanker knyttet opp mot problemstillingen.

Jeg kommer til å referere til informantene som «Informant 1» og «Informant 2». Spørsmålene fra intervjuguiden kommer til å ligge i kapittel 7.1.

4.1 Tanker om gjenbruksmaterialer

4.1.1 Funn

Begge informantene sier at en gjenbruksmateriell er noe man bruker om igjen. Informant 2 snakket om at gjenbruksmateriale også ofte er materialer noen andre ikke vil ha lenger, eller ikke strenger. Han nevner også at det ofte er ting andre definerer som søppel som kan være verdifullt å bruke i barnehagen. Begge informantene hadde like syn på hva som definerer gjenbruksmaterialer, og de nevnte de samme temaene rundt spørsmålene jeg stilte dem. Begge informantene nevner at de ser på naturmaterialer som et gjenbruksmateriell, fordi det ofte er deler av naturen som ligger igjen.

I informant 1 sin barnehage hadde hun selv samlet inn gjenbruksmaterialene som ble brukt på avdelingene. Hun nevnte at hun var veldig nøye på hvilke materialer hun tok med og samlet på. Det var mye knapper. De hadde en god del skjell i forskjellige størrelser. Hun nevnte at det varierte fra avdeling til avdeling, og at de kanskje hadde mest fokus på disse materialene inne på hennes avdeling. Informant 1 var tydelig på at hun likte gjenbruksmaterialer, fordi de var udefinerbare. Hun sa at disse materialene var med på å hjelpe barnas kreativitet. Hun dro frem et eksempel fra sin egen avdeling der hun selv hadde en god del gjenbruksmaterialer. Hun hadde en dag fått spørsmål av et barn på avdelingen om at de ikke hadde fat som de kunne bruke i leken. Da hadde informant 1 spurt om det var noe annet de allerede hadde som kunne brukes til det samme? Dette satte barnet i tenkeboksen, men etter hvert begynte barna å samle sammen kamskjellene de hadde på avdelingen. Disse ble brukt til fat og skåler.

Informant 2 hadde veldig mange eksempler på gjenbruksmaterialer de hadde i barnehagen. De hadde alt fra naturmaterialer som de brukte i kunstaktivitet på et eget formingsrom, til kasser og esker de hadde hentet på den lokale matbutikken. Nesten alle lekeapparatene de hadde i uterommet hadde de laget selv med gjenbruksmaterialer.

Informant 2 synes at gjenbruksmaterialene var en ressurs fordi de var enkle å skaffe uten at det trengte å bli dyrt. Han snakket mye om hvordan deres barnehage hadde stort fokus på gjenbruk, og at gjenbruk gikk igjen i nesten alt de gjorde. De hadde satt seg ordentlig inn i hvor de kunne skaffe ulike materialer og ting. De hadde kartlagt hvor de kunne skaffe ulike typer gjenbruksmaterialer og gode naturmaterialer. Informant 2 var tydelig på at de ikke tok inn alt av materialer, og at de var nøye på at de skulle inneholde kvalitet.

4.1.2 Drøfting

Begge informanter har mange gode tanker om hva gjenbruksmaterialer er, og begge informanter jobbet med gjenbruksmaterialer i barnehagen. Informant 1 snakker om at hun liker gjenbruksmaterialene fordi de er udefinerbare. Dette sier også Waterhouse, og hun kaller gjenbruksmaterialer for udefinerbare- eller innovative materialer. Disse materialene legger til rette for at barna kan bruke fantasien sin og utfolde seg estetisk (Waterhouse, 2018, s. 86) Det er viktig at barna får muligheten til å oppleve gjenbruksmaterialer, slik at de får jobbet med kreativiteten. Når man har materialer som ikke er definert for barna på forhånd, tvinges de til å bruke fantasien sin for å skape materialene om til lek.

Men her tenker jeg det er viktig at man tar inn materialer som har god kvalitet, sånn som informant 2 sier. Gjenbruksmaterialer skal være gode og trygge materialer, og det er ikke alt som hører hjemme i barnehagen. I 2021 skrev NRK en sak hvor de var med FHI ut i barnehager for å sjekke ut hvilke materialer barnehagene benyttes seg av. Seniorforskeren Rune Becher var blant annet veldig skeptisk til denne trenden i barnehagene. Et av problemene med denne gjenbrukstrenden er jo at gjenbrukmaterialer ikke kvalitetssikres på samme måte som definerbare leketøy gjør (Indreiten, 2021) Skal man ta med seg gjenbruksmaterialer inn i barnehagen, så må man gjøre en jobb med tanke på kvalitetssikring av materialene. Man skal for eksempel prøve å unngå materialer laget av plast fordi de kan inneholde kjemiske stoffer. Her må man legge inn en jobb, slik at man trygt kan benytte seg av gjenbruksmaterialer.

Selv om man skal være fokus på å jobbe med gjenbruk og bærekraft, så skal ikke det komme på bekostning av at barna skal få oppleve gode materialer. Noe jeg også tenker er viktig når man tar med gjenbruksmaterialer i barnehagen er at man må være tilstedeværende som voksen. Gi barna gode impulser og være inspirerende, og legg til rette for at opplevelsene skal være trygge.

4.2 Bruk av materialer i uterommet

4.2.1 Funn

I informant 1 sin barnehagen jobbet de ikke bevisst med gjenbruksmaterialer utendørs i barnehagens uterom. Da jeg spurte om hvorfor det var slik, nevnte hun at de nettopp hadde bygget om hele uteområde, og at det derfor ikke hadde vært så mye muligheter for å jobbe med det ute. Hun nevnte at de skulle ha en ståstedsanalyse av uterommet, slik at arbeidet med gjenbruk kunne begynne ute også. De hadde imidlertid jobbet med en naturlekeplass på et av

barnehagens faste turmål. Hun følte også på at hun var en framdriver av arbeidet med gjenbruk, og at hun jobbet med å få resten av personalet i sin barnehage.

I informant 2 sin barnehage brukte de mye tid på gjenbruk i uterommet. Han hadde mange eksempler på hvordan de benyttet seg av gjenbruk ute. Som tidligere nevnt hadde de sammen bygget stort sett ut av apparater selv av tre og ledningstrimler. De hadde flere hus laget av trimler, de hadde satt sammen en båt og en bil av gamle trebiter de hadde fått av en forelder. Disse apparatene ville over tid bli dårligere, men da bygde de nye installasjon ut ifra barnas interesser. De hadde en kompost bunge utendørs som de jobbet med hele året. Jorden de fikk fra komposten brukte de videre som jord til grønnsakshagen på våren. Han nevnte at han synes det var enklere å jobbe med gjenbruk når det ikke var mye snø og vinter. Han nevnte at de brukte å ha materialer tilgjengelig for barna generelt, både ute og inne. I denne barnehagen jobbet de mye med rommet som en «tredje pedagog», så barna kunne bruke det de ville. I uterommet brukte de å ha flere kasser med materialer i som barna kunne bruke i leken. Dette kunne være pinner, kongler, mose og tørket gress. Her hadde de mye fokus på å jobbe ut ifra Reggio Emilia-pedagogikken, ved å gjøre materialene tilgjengelig for barna. Jeg satte spørsmål ved hvordan dette fungerte i praksis, og materialene ble ivaretatt i leken. Da svarte informant 2 at de aldri hadde hatt problemer med dette, og at barna tok godt vare på materialene de brukte. Her kan man jo se at i denne barnehagen ser de barna som kompetente, og at de viser dem tillit. Når de var på tur lagde mye naturbilder, også kalt landart. I tillegg så brukte de å samle materialer når de var ute på tur, sammen med barna. De hadde et eget gjenbruksmonster i barnehagen som ofte kunne be barna om ulike materialer, på denne måten samlet barna selv inn materialer som kunne brukes til ulike planlagte aktiviteter.

I informant 2 sin barnehage hadde de lagt mye innsats i å kartlegge hvor og hvordan man kunne skaffe ulike materialer. Han var tydelig på at de brukte barnas foreldre som en ressurs slik. De hadde gjort seg kjent med foreldrene sine yrker, slik at de viste hvem de skulle spørre om det var noen spesielle materialer de kunne tenke seg. For eksempel hvis de skulle trenge rørdeler som skulle brukes de bob-løp eller frilek, spurte de foreldrene de viste var rørleggere. De hadde også kartlagt uteområdene i nærheten slik at de viste hvor de fant ulike naturmaterialer. Gamle bil/traktordekk hadde de fått tak i via en vaktmester i barnehagen, og gamle esker og kasser fikk de via matbutikken i område. De hadde også en avtale med en lokal bruktbuikk om at de kunne få varer de ikke fikk solgt ut, og de samlet gamle fliser fra butikker som egentlig skulle kastet dem. Han sa de hadde fått mye kunnskap om materialsamling gjennom ReMida-besøk.

4.2.2 Drøfting

Her fikk jeg ulike svar fra informantene om hvorvidt de benyttet seg av gjenbruk i uterommet. I den ene barnehagen hadde de ikke noe spesielt med gjenbruk i barnehagens ute, mens i den andre hadde de et stort fokus på dette. Fordelen med å ta med seg gjenbruket utendørs er at man øker mulighetene. Som tidligere nevnt så er det andre regler for uterommet, enn det er for innerom. Man disponerer mer plass utendørs, og man har muligheten til å jobbe i større format. Når man benytter seg av gjenbruk ute, kan man jobbe med kunstprosjekter over lengre tid, fordi man ikke nødvendigvis trenger å rydde vekk materialene og installasjonene man jobber med (Moe, 2018, s. 184) Her kan man da jobbe med prosjekter sammen med barna som man kan ha stående, for eksempel langvarige prosjekter. Når vi arbeidet med installasjonene til toddlerdagen på skolen, fikk vi andre muligheter enn det hadde vært tidligere.

I barnehagen til informant 2 hadde de mer gjenbruksinstallasjoner enn de hadde vanlige apparater. De hadde prosjekter ute med barna, og de hadde dugnader for å sette opp ulike apparater av gjenbruksmaterialer. Jeg hadde ikke tenkt på disse mulighetene selv, før jeg fikk høre og sett hvordan de gjorde det. Det som er ulemper med disse apparatene var at de ikke tålte været like godt som de ferdigkjøpte apparatene, men da kunne de bytte dem ut for sesongene slik at man fikk variasjoner i barnehagens utemiljø. I tillegg hadde de løsmaterialer i uterommet som barna stod fritt til å bruke. De løse gjenbruksmaterialene kan ha ulike funksjoner i ulike barns lek. Rammepånet sier jo at gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet *skal barnehagen bidra til at barna har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51) Å benytte seg av gjenbruksmaterialer utendørs vil gi barna materialer og ting til å kunne uttrykke seg, og uterommet tilbyr andre regler og begrenser ikke barnas utforskning og lek på samme måte som innerommet. Jeg har gjennom perioder i praksis merket meg at uterommet i barnehager kan bli kjedelig for barna i lengden, da uterommet ofte kan være det samme om man ikke er bevisst på det. Moe skriver at jo flere muligheter og materialer uterom tilbyr et barn, desto bedre er dette for barna sin kreative utvikling (2018, s. 85) Gjenbruksmaterialene som er enkle å skaffe, billige og udefinerbare ville kunne hjelpe ansatte i barnehage med å skape muligheter for barna å oppleve i uterommet.

Begge informantene nevnte at de jobbet med gjenbruk og naturmaterialer når de var på tur. Her vil jeg trekke inn det jeg tidligere skrev om uteområder som ikke er barnehagens eget uteområde. Gibson skriver jo at barna tilnærmer og tolker de nye omgivelsene, som gir hver

enkelt nye muligheter (1979) Turområder som barna ikke er i nærhet med i stor grad eller nye turområder kan også brukes i arbeidet med gjenbruk- og naturmaterialer. Områder som også legger opp til nye muligheter, hjelper barna med å oppleve materialer på nye måter og i nye lys. I tillegg så skriv Wolf at naturen kan være en impuls som er en motiverende kraft for barnas lek (2014) Jeg tenker at når vi skal være bevisste på materialene vi bruker og hva de kan tilføye barnas lek og erfaringer, hvorfor skal vi ikke ha samme tanker om barnas rom? Jeg vil at vi skal tenke mer igjen hva rommet faktisk har å si, og at man også skal tenke at rom ikke nødvendigvis trenger fire vegger og et tak. Uterommet er også et rom for barnas lek og utfoldelse. Impulser som vi finner i naturen, vil være ulike fra de impulsene barna møter i barnehagens uterom. Her kan man jobbe med naturmaterialer som allerede finnes ved område, og det er mulig å bringe med andre materialer som barna kan utforske i andre miljøer (Moe, 2018, s. 191) Som jeg har skrevet mange ganger før i denne oppgaven, mulighetene er mange! Men det handler om hvordan man i barnehagen forholder seg til rommene. Jeg synes jo nesten at skogområder for eksempel, er en slags naturlig «tredje pedagog». Naturområder har materialer tilgjengelig, det finnes muligheter for lek som den variable vegetasjonen kan tilby deg. Dette er muligheter som er der, de er tilgjengelige for barna når de får komme til disse rommene. Og hvorfor ikke tilføye flere muligheter i uterommet ved hjelp av andre materialer som man kan ta med seg, mulighetene blir mange for vært enkelt barn.

Begge barnehager var er en del av forskningsprosjektet «BARN & rom – 1000 spørsmål». Etter å ha undersøkt litt fant jeg ut at dette var et prosjekt som hadde et mål om å skape et mer stimulerende lærings- og lekmiljø i barnehagen. Det var også et mål å heve barnehagens personale sin kompetanse om betydningen det fysiske miljøet har for det pedagogiske arbeidet. Prosjektet skulle gi mer bevissthet rundt valget av leker og materialer (Eggesbø, 2012, s. 250-251) Jeg valgte å ta med dette fordi jeg synes at det er viktig å belyse at barnehagene har muligheter til å skaffe seg mer kunnskap om barnas lekmiljø. Dette er et kompetanseutviklingsprosjekt som ville hjelpe pedagoger i barnehagen å bli mer bevisst på hvordan lekmiljøet er og hvilke materialer og leker som er med på å bidra til barnas utvikling. At dette forskningsprosjektet fortsatt holder på selv om det skulle avsluttes i 2010 kan være en pekepinn på at det er mye man kan lære om det fysiske miljøet, og det fortsetter å være veldig relevant med tanke på barnehagehverdag.

4.3 Holdninger og tanker

4.3.1 Funn

Informant 1 vil at barna skal bli med på å bestemme, hva vil de ha, mye naturmateriale, barna er med på å skaffe materiell. Hun snakker om at man kan benytte nærmiljøet, samle fra foreldre ting som de ikke trenger. Bruke foreldrene som en ressurs. Hun føler selv at de i hennes barnehage skal starte litt fra «skratsj», når det kommer til gjenbruk utendørs. Hun mener at for å kunne jobbe godt med gjenbruk generelt så må man ha gode holdninger til å bruke gjenbruksmaterialer. Barna påvirkes av de voksne, så man må være bevisst til hvordan man snakker om gjenbruk.

Informant 2 snakket om at man kan ha egne prosjekter om gjenbruk med barna ute. De hadde jo selv prosjekt med kompostbingen over vinteren som også er gjenbruk. Han mente også at man må prøve å se mulighetene istedenfor å se hindringer. Han sa selv at det hadde fått mange gode ideer til gjenbruk ute gjennom andre barnehager og egne inspirasjonskontoer på internett. Man kan lage apparater med barna ute av gjenbruksmaterialer, dette kan barna være med på. Det han likte best med tanke på at de bygger egne apparater, er at man kan gjøre flere endringer på det fysiske miljøet i barnehagen sitt uterom enn om man hadde at de samme apparatene som blir stående i mange år etter at de blir satt opp. Dette legger til rette for at man kan gi barna nye impulser og variasjon. Begge informantene sa at de var med i et nettverk kalt «Barn og Rom». Jeg viste ikke hva barn og rom i forkant av intervjuene, så jeg har prøvd å finne ut hva dette nettverket er.

4.3.2 Drøfting

Dette er kanskje den delen av bacheloren jeg synes er mest spennende, fordi den handler om tanker og holdninger til gjenbruk generelt. Ut ifra intervjuene jeg hadde, opplevde jeg begge informantene som ambassadører for gjenbruk. Men informant 1 snakket om at hun følte seg litt alene i sin barnehage når det kom til å benytte seg av gjenbruksmaterialer, og at det var mest inne på hennes avdeling de samlet og benyttet seg av gjenbruk. Dette var en kontrast fra informant 2 sin barnehage, hvor hele barnehagen som kollektiv jobbet med gjenbruk. Det kunne man også se forskjell på i uterommene deres. Dette er noe jeg tror gjelder flere barnehageansatte og andre barnehager. Holdningene til gjenbruksmaterialer som en ressurs, og ikke søppel. De voksnes holdninger til gjenbruk og den bærekraftige utviklingen vi sårt trenger, smitter over på barna i barnehagen. Hvis vi som voksne i barnehagen ikke går foran som gode forbilder for barna, vil de ikke få muligheten til å oppleve gjenbruk.

I rammeplanen står det at «*bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine*» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10) Dette er verdier og holdninger som vi skal videreføre i barnehagen. Det er for barnas beste at vi jobber med bærekraft og gjenbruk sammen med dem, slik at de får innsikt i disse grunnleggende verdiene som skal hjelpe oss å hjelpe kloden vår. Som voksne som jobber med barn har vi et ansvar, der vi skal videreføre gode verdier til barna vi er sammen med. Det står også i rammeplanen at *barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden* (Kunnskapsdepartement, 2017, s. 10) Hvordan kan man hjelpe barn å forstå om man ikke tar det på alvor selv? I en barnehage så mener jeg selv at man burde ta slike fenomen på alvor, ikke for deg selv, men for barna sin skyld. Barnehager som ikke tar gjenbruk på alvor, vil jo ikke dekke rammeplanens del for bærekraftig utvikling. Bærekraftig utvikling i barnehagen vil handle mye om forbruk og kjøp og kast- kulturen vi har, fordi det er slik de vokser opp i dag. Å jobbe med trygge og gode gjenbruksmaterialer kan hjelpe barna med å forstå at det er mulig å bruke ting om igjen, og at man ikke må kjøpe nytt. Å kunne ta med seg disse materialene utendørs, er et steg videre i dette arbeidet. Barna får muligheten til å oppleve materialer på en annen måte når de kan benytte seg av uterom. Som ansatt i barnehage så burde man ha holdninger som bidrar til å gi barna gode opplevelser og kunnskap om temaer som senere kan møte dem. Tanker om at det man gjør er viktig, og at alt barna skal få kunnskap om er viktig. Det er noe jeg ville jobbe med selv, for å kunne jobbe på den best mulige måten for barnas beste.

5 Oppsummering og konklusjon

«Hvorfor skal barnehageansatte jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet?»

Jeg startet med dette temaet på bacheloroppgaven min fordi jeg egentlig ville finne ut hvordan barnehageansatte kunne jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet, men på grunn av de funnene jeg fikk etter intervjuene følte jeg selv at det ble mer passende å skrive om hvorfor man burde jobbe med gjenbruksmaterialer i uterommet. Jeg fant ut at av de to informantene jeg hadde, så ble det jobbet med gjenbruk ute i den ene og ikke så mye i den andre. Dette fikk meg til å se hva som var bra med å bruke gjenbruk ute, når jeg fikk innspill på hvordan det fungerte i praksis. Begge barnehagene hadde gjenbruksmaterialer, men kun en jobbet med det aktivt i uterommet.

Jeg skrev tidligere i bacheloren at jeg hadde et inntrykk av at gjenbruksmaterialer ble benyttet mest innendørs. Dette fikk jeg både bekreftet og avkreftet etter intervjuene. Men begge barnehagene hadde gode ideer og planer for hvordan de ville jobbe med gjenbruk i uterommet, selv om det var kun en av dem som hadde fått dette ut i praksis foreløpig. Arbeidet med gjenbruk generelt er viktig av flere grunner. Det er bra for miljøet vårt, og det bidrar til en mer bærekraftig utvikling. Barna lærer seg å ta vare på ting, og at materialer som kanskje ikke brukes lengre kan ha andre funksjoner. Barna får muligheten til å oppleve materialer som ikke er definert for dem, som de kan skape selv. Treklosser kan bli alt fra hus til bil, eller noe helt annet. Barna får bestemme, men da må de ha materialene tilgjengelige. Reggio Emilia-pedagogikken hvor man bruker rommet som en «tredje pedagog», hvor man stoler på barna og ser på dem som kompetente gir barna sjansen til å kunne velge selv hvordan lek og kreativitet skal foregå, noe som bevarer deres kultur. Og som bieffekt er disse materialene lett tilgjengelige og billige, noe som aldri slår feil i barnehagen. Det man da imidlertid må tenke på er hvilke materialer man tar med seg inn i barnehagen. Som det kom fram i NRK sin sak fra 2021, var at det finnes materialer man ikke kan benytte seg av fordi de kan være skadelige for barna (Indreiten, 2021) Her må man altså legge inn en innsats for å kartlegge hvilke materialer man kan benytte seg av.

Hvorfor skal man benytte seg av disse materialene ute? Er det ikke mer enn nok at man benytter seg av dem inne i barnehagen? Ut ifra funnene jeg har gjort, og teorien jeg har funnet vil jeg selv benyttet meg mye av gjenbruksmaterialer ute. Uterommet bidrar med andre muligheter enn det innerommet gjør. Det er viktig å påpeke at gjenbruk hører til både inne og ute, men jeg har opplevd mest arbeid med gjenbruk inne. Om man tar med seg materialene ute, så får man mer plass og man kan jobbe med materialene i større skala og over lengre tid. I Informant 2 sin barnehage jobbet de med en kompost bunge, som stod ute hele året. Dette er også en type gjenbruk, bare med matrester i stedet. Uterommet kan gi barna muligheter til å erfare materialer på nye måter. Jeg vil også ha i bakhodet at man ikke trenger å begrense rommet til barnehagens uterom. Uterommet kan også være alt fra turområde, til mer urbane strøk. Ulike uterom tilbyr ulike muligheter for barna. Hvis man tar eksempler med skogen som utgangspunkt. Skogen har allerede gode variasjoner i seg selv, og hvis man tilføyer materialer utenifra så legger man til rette for at barna kan leke seg med nye impulser. Det er Moe som skriver at man kan jobbe med naturmaterialer som allerede finnes ved område, og det er mulig å bringe med andre materialer som barna kan utforske i andre miljøer (Moe, 2018, s. 191) Dette legger til rette for andre sansemulighet og erfaringer, som barna lagrer i

sin erfaringsbank. Det er på denne måten barna får skapt seg et bilde av hvordan verden fungerer, og det synes jeg er viktig at man hjelper dem med.

6 Avslutning

Jeg vil avslutte bacheloroppgaven min med noen få ord og tanker fra min egen side. Arbeidet med bacheloroppgaven har vært en tidkrevende reise. Jeg har hatt noen perioder der jeg har hatt motivasjonssvikt og noen perioder hvor jeg har vært helt på topp. Jeg hadde en periode der jeg var veldig usikker på hvordan jeg skulle videreføre oppgaven min, etter at jeg følte at opprinnelige problemstillingen ikke lengre helt passet til det jeg hadde funnet ut. Men jeg sier meg fornøyd med hvordan den utviklet seg.

Jeg er veldig fornøyd med valget av tema for oppgaven min, da jeg gjennom arbeidet med oppgaven har fått mye ny kunnskap om gjenbruk og uterommet. Etter møte med informanter har jeg fått mange gode ideer og gode tanker som jeg er glad jeg kan ta med videre. Som jeg har nevnt tidligere, å gjennomføre intervju har vært en enorm resurs for meg, både for bacheloroppgaven og for min idébank. Jeg vet med meg selv at etter arbeidet med bacheloroppgaven at jeg er topp motivert til å ta slaget for gjenbruk når jeg kommer ut i barnehagen. Jeg vil gi en liten ekstra oppmerksomhet til ReMida-senteret i Trondheim, hvor jeg fikk komme på besøk å oppleve hvordan de der jobbet med gjenbruksmaterialer i møte med barn. Dette har vært en lærerik prosess som jeg ikke ville vært foruten.

Jeg vil helt til sist takke mine veiledere for hjelpen jeg fikk i den innledende perioden av bacheloroppgaven. Jeg satt med voldsomt mange tanker om hva jeg ville skrive om, men fikk ikke sortert tankene. Derfor var det til enorm hjelp å ha veiledere det til å hjelpe meg. Tusen takk til Ingvild Olsen Olaussen og Sissel Mosve Bjørnbet.

7 Referanselister

7.1 Litteraturliste:

Bergsland, M., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Bråten, I., & Kvalbein, &. (2014). Ting på nytt: En gjenbruksdidaktikk. Bergen: Fagbokforlag.

Eggesbø, M, N. (2012) BARN & rom. I Krogstad, A., Hansen, G. K., Høyland, K. & Moser, T. (red.) Rom for barnehage: Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø. Bergen: Fagbokforlag.

Frisch, N, S. (2018) Barnehagens historie i et kunst- og håndverksfaglig lys. I Frisch, N., Letnes, M., & Moe, J. (red). Boka om kunst og håndverk i barnehagen. Oslo: Universitetsforlag.

Indreiten, A. (2021, 9. mars). - FHI advarer mot gjenbrukstrend i barnehager. NRK. Hentet fra: <https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/fhi-advarer-mot-gjenbrukstrend-i-barnehager-1.15403057>

Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. (2021). Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (6. utgave. ed.). Oslo: Abstrakt forlag.

Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T., & Rygge, J. (2015). Det kvalitative forskningsintervju (3. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Moe, J. (2018) *Materialer, form og rom – inne og ute*. Frisch, N., Letnes, M., & Moe, J. (red). Boka om kunst og håndverk i barnehagen. Oslo: Universitetsforlag.

ReMida Trondheim (udatert). ReMida Trondheim: Hva gjør vi. Hentet fra: <https://remidatrandheim.wordpress.com/>

Thagaard, T. (2018). Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Waterhouse, A. (2018). I materialenes verden: Perspektiver og praksiser i barnehagens kunstneriske virksomhet (2. utgave. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.

7.2 Bildeliste:

Figur 1, LOOP - Stiftelsen for Kildesortering og Gjenvinning: avfallshierarki i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 24. april 2022 fra <https://snl.no/avfallshierarki>

8 Vedlegg

8.1 Samtykketekst

Hei! Mitt navn er Julie Therese Sylow, og jeg er en tredjeklasse student fra Dronning Mauds minne høyskole. For tiden skal jeg å begynne å skrive min bacheloroppgave og jeg trenger din hjelp! Jeg skriver om bruk av gjenbruksmateriell i barnehagens uterom, og håper jeg kunne fått gjennomført et intervju i deres barnehage. Jeg skulle gjerne intervjuet en barnehagelærer eller personal som jobber mye knyttet til kunstoffaget. Intervjuguide vil bli tilsendt før intervjuet finner sted. Intervjuet er anonymt, og all data jeg samler inn blir anonymisert. Jeg kommer ikke til å ta noen opptak under intervjuet. Dere har også trekke dere når som helst om dere skulle ønske det. Jeg håper å høre fra dere og jeg er åpen for spørsmål om dere skulle lure på noe. Takk på forhånd!

Med vennlig hilsen, Julie T. Sylow

8.2 Intervjuguide

Intervjuguide knyttet til bacheloroppgaven.

1) Hvilken utdanningsbakgrunn har du?

2) Hvilke tanker får du hvis du tenker på begrepet «gjenbruksmaterialer»?

- Hva er et gjenbruksmateriell?
- Hvilke gjenbruksmaterialer har dere i barnehagen?
- Hvordan kan man bruke gjenbruksmateriell som en ressurs?

3) Jobber dere bevisst med gjenbruksmateriell utendørs i barnehagen?

- Hvis ja, hvordan? Eksempler.
- Hvilke materialer bruker dere?
- Er materialene tilgjengelig for barna?
- Hvis nei, hvorfor ikke?

4) Jobber dere aktivt med å skaffe gjenbruksmaterialer til utendørs bruk?

5) Har du noen tanker om hvordan det kan jobbes med gjenbruksmateriell med barna utendørs?